

နအိပ်ကတီးသးလၢ တၢ်နီသိလုၢ်တၢ်ဒီးစးအသိတခါအံၤလံၤခါ?

ဝံၣ်ကထိရံၤ (Victoria) တၢ်နီသိလုၢ်တၢ်ဒီးစးအသိတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်အံၤ လၢကသမံသမိၣ်ပုၤနီ လိၤကါသ့ၣ်တဖၣ် နကအိၣ်ဒီးတၢ်နီသိလုၢ် အလုၢ်လၢအပူၤဖျးဂီၢ် ဒီးအါန့ၣ်အလီၤဒီး ဘၣ်နီၣ်သိလုၢ်အစ့ၤ ကတၢၢ် 120 နၢ်ရံၣ် လၢကျဲတၢ်အိၣ်သးကလုၢ်ကလုၢ်တဖၣ်ဖိခိၣ်လီၤ.

ပုၤရီးထီၣ်ကါလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်လၢဖျိဝဲတၢ်ဒီးစးအသိတခါအံၤ ဟံၤဖျါဝဲဒၣ်လၢကိးနံၤဒီးတၢ်နီသိလုၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တဖၣ်န့ၣ် နီၣ်ဒၣ်ပုၤပူၤဖျးဖျး ဒီးလၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိသ့ၣ်လဲၤ နတၢ်သမံသမိၣ်အံၤလၢတၢ်ဒီးစးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

နတၢ်နီၣ်ကွံာ်ကယဲမ့ၢ်တၢ်ကတီးနီၣ်လၢလၢတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဒီး, နၢ်န့ၣ်နဒီးစးနသးသ့ၣ်လဲၤ. တၢ်ကတီးနီၣ်လၢလၢ တဖၣ်အံၤလၢကဟံးစုန့ၣ်ကျဲနၢ်ဂီၢ်လီၤ တမ့ၢ်လၢကမၤလီၤဘျးနၢ်ဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်နီသိလုၢ်တၢ်ကမၤလၢ တပူၤဖျးဘၣ် ဒီး လၢကမၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ကွံာ်အံၤလီၤတံာ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ဒီးစးအသိတခါအံၤပူၤ, ဒီး ပုၤလၢအိၣ်က တီၤသးဂုၤတဖၣ်မၤ လီၤတဲးတၢ်ဒီးစးသ့ၣ်ဒီးလီၤ, အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဖျါလၢအနီၣ်ကါပူၤပူၤဖျးဖျး ဒီး ဘၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်သိသ့ၣ်တၢ်ဒီးစးအံၤဆၢကတီၢ်ခါန့ၣ်လီၤ. နကြၢၤဟံၤဖျါသ့ၣ်ကိးကယဲာ်မ့ၢ် တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်လၢ **ဟံၤပုၤနီ လီၤသိလုၢ်** ဂီၢ်အပူၤ ကိးဝဲလၢ VicRoads **Guide for Learners** တဘျီပူၤန့ၣ်လီၤ.

နအိပ်ကတီးသးလံၤလၢကဒီးစးတၢ်ဒီးစးသီဝဲအံၤ ဖဲနမ့-

- နမ့ၢ်နီၣ်သိလုၢ်ပုၤဒီးပုၤသိၣ်လိၤနၢ်ဖိ အစ့ၤကတၢၢ် 120 နၢ်ရံၣ်လၢကျဲမ့ၢ်အူ, ကျဲမ့ၢ်ခိၣ်, ဒီးနီၣ် ကါတၢ်အိၣ်သး အကလုၢ်ကလုၢ်တဖၣ်- ပၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိး 10 နၢ်ရံၣ် လၢမ့ၢ်နၢ်ခါ, ကျဲမ့ၢ်စ့ၢ်စိၣ်ဖိ ခိၣ် ဒီး ကျဲမ့ၢ်လၢချၢသးဒီးဖိခိၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နမ့ၢ်ဟံၤဖျါလၢတနံၤဂီၢ်တနံၤဂီၢ်တၢ်လၢနကဘၣ်မၤလၢကျဲမ့ၢ်ကလုၢ်ကလုၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ်- ပၣ်ယုၣ်စ့ၢ် ကိးကျဲမ့ၢ်လၢသိလုၢ်အါ, ကျဲမ့ၢ် လၢအကျိၤအါ, ကျဲမ့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်အချၢတၢ်ပနီၣ် တဖၣ်အါ, ဒီး ကျဲမ့ၢ်မ့ၢ်အူတၢ်အိၣ်သးအမံၤမၤတဖၣ်န့ၣ် နနီၣ်အီၤပူၤပူၤဖျးဖျးသ့ၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ.
- တနံၤဂီၢ်တနံၤဂီၢ်တၢ်နီသိလုၢ်တၢ်လၢနကဘၣ်မၤတဖၣ် နမၤအီၤပူၤပူၤဖျးဖျးသ့ၣ်လဲၤ လၢနသရၣ်တ ဘၣ်လိၣ်တဲနၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အခီပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ, နနီၣ်သိလုၢ်လၢနနီၣ်ကတၢၢ် ဒီးဆၢတဲးတၢ်လၢနနီၣ် ကတၢၢ်သ့ၣ်ဝဲလဲၤန့ၣ်လီၤ.

နထီၣ်တၢ်ဟံၤဖျါထီၣ် တၢ်နီသိလုၢ်လုၢ်လၢသကဲးပဝးလၢအပူၤဖျးဒီးလၢလၢတဖၣ် ဖဲနနီၣ်သိလုၢ်လၢကျဲမ့ၢ်ခိၣ် တၢ်အိၣ်သးကလုၢ်ကလုၢ်ဖိခိၣ်ခါ-

- တၢ်ကွံာ်ခိၣ်ကွံာ်လၢ- နဟံၤသ့ၣ်ဟံၤသးပုၤသ့ၣ်ကျဲမ့ၢ်ဖိအဂၤတဖၣ် ဒီး ကျဲတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ကိးဆၢ ကိးကတီၢ်, ဒီဖျါ ယၢ်ခိၣ်ကွံာ်တၢ် ဒီး သူမဲးထံကလၢ ဖဲဘၣ်ကွံာ်ဖျါကိးနကါဖဲၣ်ညါ ဒီး ဘၣ်ဟံၤသ့ၣ် ဟံၤသးစ့ၢ်ကိးနလီၤခံ, ဖဲဘၣ်နီၣ်ဘၣ်သး စ့ၢ်ကိးနသိလုၢ်လၢတချၢအါအါဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်သူတၢ်ပနီၣ်- နဆဲးကျိးလိၣ်သးဒီးပုၤလၢကျဲမ့ၢ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ် တၢ်လၢနဆဲးဒီးမၤ ဒီဖျါနုးန့ၣ် မ့ၢ်အူတၢ်ဆဲးဖျါ လၢအဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယုၤထၢတၢ်လီၤလီၤဟံ- နယုၤထၢတၢ်လီၤဟံအဆိကတၢၢ်တခါလၢပူၤဖျးကတၢၢ် ဖဲနန့ၣ်လီၤလၢကျဲမ့ၢ် ခိၣ်ခါန့ၣ်လီၤ.
- ချၢထဲလဲၣ်တၢ်ယုၤထၢ- ထီၣ်နနီၣ်သိလုၢ်ဒ်တၢ်အချၢတၢ်ပနီၣ်တဖၣ် တဲနၢ်အသိး, ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်လၢ ကဘၢတလၢဘၣ်- အခီပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ, နနီၣ်သိလုၢ် အချၢသဟီၣ်န့ၣ်ပူၤဖျးဝဲ, ဘၣ်ဂီၢ်ဝဲ ဒီးသန့ၣ်သးလၢ ကျဲမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟိၣ်ထီၣ်ခံတၢ်ဒုၣ်စၢၤ- ထီၣ်တၢ်ဒုၣ်စၢၤလၢအပူၤဖျးဒီးသိလုၢ်လၢနမဲးညါတခါန့ၣ်လီၤ.
- ကပိၤကပၤအိၣ်တၢ်လီၤ- နယုၤထၢကျဲမ့ၢ်ခိၣ်အကျိၤတကျိၤလၢနကနီၣ်လီၤဂီၢ်, နီၣ်လီၤဘျၢဘျၢဖိ, ဒီး ထီၣ်အိၣ်လၢနကတၢၢ်အကျိၤဒၣ်ဝဲလီၤ.
- ပတုၣ်တၢ်အကၢ်အဂီၢ်- ပတုၣ်နသိလုၢ်လၢဂၢ်စုစု ဖဲနအိၣ်တၢ်အလီၤဘၣ်လံတထံၣ်ယီၤ အသစတၢ် ပနီၣ်အိၣ်, ကျဲမ့ၢ်ခိၣ်မ့ၢ်အူဂီၢ်ဘီအိၣ်, ဒီး ပုၤကညိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပၤဘၣ်တက့ၢ်- နပၤနသိလုၢ်လၢဂၢ်စုစု ကိးဆၢကတီၢ်ဒီး ဒီး နီၣ်အီၤဘျၢဘျၢဆိဆိ သ့ၣ်လီၤ.

နဟ်ဖျါတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပူၤပူၤဖျဲးဖျဲး ဇီးလၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ လၢကျဲမုၢ်တၢ်အိၣ်သး ကလုာ်ကလုာ်ဖီခိၣ်သ့ၣ်လီၤ-

- ယၣ်ထွဲ ဇီး ယၣ်စ့ၣ် လၢကျဲမုၢ်ခိၣ်ဘျီလိာ်သးအကလုာ်ကလုာ်လီၤတဖၣ်
- ဆိတလဲကျဲအကျိၤ ဆူအစ့ၣ်ဇီး ဆူအထွဲ
- နနီၣ်လီၤဖျိၣ်နသိၣ်လုၢ်ယုၣ်ဇီးသိၣ်လုၢ်အဂၤဆူကျဲမုၢ်ပူၤ
- တၢ်ဂ့ၢ်လီၤခံ, တၢ်ပတုၣ်သိၣ်လုၢ်ဘျီဘျီ ဇီး တၢ်ယၢ်တရံးကျဲသိၣ်လုၢ်ခိၣ်(အုမနန စသဠအ အကမည)
- နီသိၣ်လုၢ်လၢကျဲမုၢ်ဘျီဘျီ မ့တမ့ၢ်က့ၢ်ဖီခိၣ် ဖဲကျဲတၢ်အိၣ်သးကလုာ်ကလုာ်အခါတဖၣ်

နနီၣ်သိၣ်လုၢ်လၢကျဲမုၢ်တၢ်အိၣ်သးကလုာ်ကလုာ်ဖီခိၣ် လၢတမၤကမၢ် တၢ်ပူၤတၢ်ဖျဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီနီၣ် တမံၤဘၣ်, အဒိဒ်သိး-

- ထံးဘၣ်သိၣ်လုၢ်ဇီးကျဲကပၤတၢ်မိက့ၢ်ခိၣ် ဖဲနီၣ်သိၣ်လုၢ်ခါ
- ဘူကဘၣ်ထံး သိၣ်လုၢ်အဂၤ မ့တမ့ၢ် ပှၤသ့ၣ်ကျဲမုၢ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ်
- နီၣ်န့ၣ်ဇီးတၢ်ဆၢတံၢ်ယးတၢ်အချ့သိး တဘျီဂ့ၢ်တဘျီဂ့ၢ်
- ပှၤသ့ၣ်ကျဲမုၢ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ်ဘၣ်ဟးဆွဲး လၢတတဲးဘၣ်နဘၣ်အဂီၢ် မ့ၢ်လၢနတပၢ်ဖျါဘၣ်မ့ၢ်အုဆဲးတၢ်ပနီၣ်ယိ, နတက့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်ယၢ် ဇီး တပျဲဘၣ်ကျဲ ယိသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ
- တပတုၣ်သိၣ်လုၢ်ဘၣ် လၢ အသစ တၢ်ပနီၣ်အိၣ်, မ့တမ့ၢ်ခိၣ်လၢ မ့ၢ်အူဂီၤဖဲၣ်ညါအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နပတုၣ်သိၣ်လုၢ်လၢနအိၣ်တၢ်အလီၤတပူၤဖျဲးဘၣ်အလီၤခါ
- နီသိၣ်လုၢ်ကဘၢတလၢ လၢတၢ်အိၣ်သးဖီခိၣ်
- တဟ့ၣ်ဆဲးဟ်ဖျါဘၣ် မ့ၢ်အူတၢ်ပနီၣ်ဘၣ်
- နလဲၤအိၣ်ပဒိဘၣ်ပှၤကညိခိၣ်ကျဲ အကျဲ
- နပျဲသိၣ်လုၢ်ပၣ် ထီၣ်လၢတၢ်ကနူၤဖီခိၣ်ဖဲပတုၣ်သိၣ်လုၢ်ခါ မ့တမ့ၢ် နီဟးထီၣ်က့ၢ်သိၣ်လုၢ်လၢတၢ်ပတုၣ်လီၤခါန့ၣ်လီၤ.
- တပတုၣ်သိၣ်လုၢ်တုၤလၢအပတုၣ်ဘၣ်, ဇီးတုၤလၢအအိၣ်ဒုၣ်လီၤဘၣ် တစုဘၣ်, လၢ အသစတၢ်ပနီၣ်အိၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

မ့မၤကမၢ်တၢ်ပူၤတၢ်ဖျဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအရဒိၣ်တခါခါန့ၣ် တၢ်ကပတုၣ်တၢ်ဇီးစးတထံၣ်ယိ ဇီး တၢ်ကမၤနီၣ် နၤလၢနလီၤတဲးတၢ်ဇီးစးအံၤလီၤ.

မၤနီၣ်- တၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်တၢ်ကတိၤကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဖျါလီၤဘျဲးလီၤတီၤဝဲလီၤ. လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ် ဂ့ၢ်ဘၣ်ယး တၢ်နီၣ်သိၣ်လုၢ်တၢ်ဇီးစးအသိၣ်အံၤဂီၢ် နကြးဖးလံာ်ဖးဖိ လၢကိးဝဲ **တၢ်လၢနလီၤဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဘၣ်ယး နတၢ်ဇီးစးသိၣ်လုၢ်အဂ့ၢ်တဖၣ်** လၢ GLS အလီပရၢ www.gls.arrivealive.vic.gov.au န့ၣ်လီၤ.

Guide for Learners ဇီး **Guide for Supervising Drivers** အလံာ်ဒိကူတဖၣ်န (ဒိန်လိး) ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ www.vicroads.vic.gov.au အလီပရၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤ.